

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 182

van **MAARTEN DE VEUSTER**

datum: 28 februari 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Samenwerking Zuid-Afrika, Rusland en China - Implicaties voor de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging in Zuid-Afrika

Op 12 januari 2023 meldde VRT NWS dat het Russische fregat 'Admiraal Gorsjkov' met gloednieuwe hypersonische kruisraketten aan boord langs de Vlaamse kust voer. De bestemming werd enkele dagen later duidelijk: een gezamenlijke Russisch-Chinese-Zuid-Afrikaanse militaire oefening in de kustwateren van Zuid-Afrika tussen Durban en Richard's Bay.

Zuid-Afrika heeft nooit de Russische inval in Oekraïne veroordeeld en met deze militaire oefening bekent het land nog duidelijker kleur. De Chinese interesse in (Zuid-)Afrikaanse grondstoffen is al langer bekend. Het valt dus te betreuren dat Zuid-Afrika er blijkbaar voor kiest om Rusland en China aan zich te binden, terwijl deze grootmachten net de grootste tegenspelers van het Westen zijn.

Aangezien Vlaanderen de focus van zijn relaties met Zuid-Afrika verlegt van ontwikkelingssamenwerking naar een volwaardige politieke, economische en diplomatieke relatie, is dit nieuws zeker relevant voor ons.

1. Heeft de Vlaamse Regering deze ontwikkeling opgevolgd? Wat denkt de Vlaamse Regering over het feit dat Zuid-Afrika schijnbaar tot op zekere hoogte binnen de Russische en Chinese invloedssfeer ligt?
2. Wat zijn de implicaties voor de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging in Zuid-Afrika? Wat is de invloed van de samenwerking tussen Zuid-Afrika, Rusland en China op de werking van de post?

**Vlaams
Parlement**

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 182 van 28 februari 2023

van **MAARTEN DE VEUSTER**

1. Vooreerst benadruk ik nogmaals dat de Vlaamse Regering de Russische agressie ten sterkste veroordeelt. We scharen ons achter het sanctiebeleid van de Europese Unie en roepen Rusland op om de territoriale integriteit en soevereiniteit van Oekraïne te respecteren.

De Zuid-Afrikaanse regering zit duidelijk op een andere golflengte.

Bijgevolg ben ik vanzelfsprekend bezorgd over de Zuid-Afrikaanse beslissing om gezamenlijke militaire oefeningen met Rusland te houden. Het doet ernstige vragen rijzen.

Niettemin handhaaft men in Zuid-Afrika het pleidooi voor een diplomatieke en onderhandelde oplossing en officieel neemt Zuid-Afrika een neutrale positie in. De EU respecteert deze niet-gebondenheid van het Zuid-Afrikaanse buitenlandse beleid, maar Josep Borrell suggereerde wel dat het land de bilaterale relaties met Rusland constructief zou aanwenden. Zuid-Afrika kan namelijk een rol spelen bij het overtuigen van het Russische regime om deze zinloze oorlog te stoppen. Ook door zijn rol in de BRICS werpt het land zijn gewicht in de schaal.

Ook Vlaanderen respecteert deze neutraliteit, maar vraagt tegelijkertijd duidelijkheid te scheppen door deze ambigue situatie uit te klaren. De vraag dringt zich immers op hoe we deze neutraliteit moeten interpreteren op een moment dat de Zuid-Afrikaanse regering beslist tot gezamenlijke militaire oefeningen met Rusland.

Josep Borrell maakte tijdens zijn bezoek aan Zuid-Afrika nogmaals de Europese veroordeling van de Russische invasie over aan de Zuid-Afrikaanse overheid. Hij wees erop dat de oorlog in Oekraïne ook gevolgen heeft in Afrika, onder meer door de stijgende voedsel- en energieprijzen.

Onder meer via onze Diplomatieke Vertegenwoordiging in Pretoria houden we de vinger aan de pols.

2. Laat me eerst onderstrepen dat de Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging in Pretoria verantwoordelijk is voor meerdere landen in Zuidelijk Afrika. Naast Zuid-Afrika zelf behoren ook Botswana, Malawi, Mozambique, Namibië, Eswatini en Lesotho tot het ambtsgebied. Malawi en Botswana hebben de Russische agressie sterk veroordeeld.

Als het gaat over Zuid-Afrika blikt Vlaanderen terug op meer dan een kwart eeuw intense samenwerking. Zoals u weet, werd deze recent geheerorienteerd naar een meer klassieke diplomatieke samenwerking. In maart 2022 werd er op de Vaste Gemengde Commissie met Zuid-Afrika nog een werkprogramma afgesproken. Ook op cultureel en academisch vlak zitten er bilaterale samenwerkingen in de pijplijn.

Daarnaast werken we samen met de provinciale overheden. Zo ondertekende ik in september vorig jaar, tijdens het bezoek van de premier van de West-Kaap aan Vlaanderen, een Intentieverklaring voor nauwere samenwerking met de regering van

de West-Kaap. Hun premier Alan Winde heeft zich overigens sterk uitgesproken tegen de Russische agressie.

Tijdens onze contacten laten we niet na het Vlaamse standpunt te benadrukken. Zo greep Julie Bynens, secretaris-generaal van het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken, haar openingsspeech voor de Vaste Gemengde Commissie aan om ons standpunt over de Russische Invasie mee te delen aan de Zuid-Afrikaanse aanwezigen, waaronder de ambassadeur van Zuid-Afrika in Brussel.

Toen ik in april vorig jaar een werkbezoek bracht aan Zuid-Afrika benadrukte ik ons standpunt evenzeer, in het bijzonder tijdens mijn ontmoeting met de Zuid-Afrikaanse minister van Internationale relaties en samenwerking, Dr. Naledi Pandor. Ook tijdens mijn andere politieke ontmoetingen, zowel op nationaal als op provinciaal niveau, handhaaf ik dit discours.

Ik benadruk dat ook onze diplomatieke vertegenwoordiging de dialoog ter plaatse blijft aangaan rond deze kwestie, wetende dat het debat in Zuid-Afrika zelf verre van afgerond is. Via formele en informele contacten zullen we onze positie ten aanzien van de oorlog blijven beklemtonen.

Blijvende aanwezigheid op het terrein, duidelijke communicatie van de eigen positie én een voortgezette dialoog met partners in Zuid-Afrika zijn belangrijke componenten van deze koers.